

ICHKI ISHLAR ORGANLARINING TERGOV BO'LINMALARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILY-HUQUQIY MASALALARI

Xamidov Asilbek Alisher o'g'li

O'zbekiston Respublikasi Kriminologiya tadqiqot instituti
ilmiy xodim-tadqiqotchisi

Annotatsiya. Maqolada ichki ishlar organlarining jinoyatlarni tergov qilish faoliyatining bugungi holati, tizimdagi ayrim tashkiliy-huquqiy muammolar, bu sohadagi xorijiy davlatlar tajribalari hamda ularni mahalliy amaliyotga tatbiq etish, shuningdek, tergovchi va surishtiruvchilarning ish vaqti va hajmini tartibga solish masalalariga e'tibor qaratilgan.

Калум so'zlar: tergovchi, surishtiruvchi, ish vaqti, ish hajmi, taqsimot, mehnat ta'tili, hududiy ichki ishlar organi boshlig'i, bo'ysunuv.

Аннотация. В статье рассматривается текущее состояние деятельности органов внутренних дел по расследованию преступлений, организационно-правовые проблемы, опыт зарубежных стран в данной сфере и их внедрение в отечественную практику, а также вопросы регулирования рабочего времени и объема работы следователей и дознавателей.

Ключевые слова: следователь, дознаватель, рабочее время, объем работы, распределение, трудовой отпуск, начальник территориального ОВД, подчиненность.

Abstract. The article examines the current state of the activities of internal affairs bodies in investigating crimes, organizational and legal problems, the experience of foreign countries in this area and their implementation in domestic practice, as well as issues of regulating the working hours and volumes of investigators and inquiry officers.

Keywords: investigator, inquiry officer, working hours, workload, distribution, vacation, head of the territorial Department of Internal Affairs, subordination.

Bugungi kunda jinoyatchilikka qarshi kurashish, ayniqsa, jamiyatda keng tarqalayotgan iqtisodiy va kiberjinoyatlar, firibgarlik va moliyaviy qonunbuzarliklarni samarali fosh etish masalasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Mazkur vazifalarni amalga oshirishda ichki ishlar organlarining tergov bo'linmalari hal qiluvchi o'rin tutadi. Chunki jinoyatlarni tez, to'liq va xolisona tergov qilish, javobgarlikning muqarrarligini ta'minlash hamda jabrlanuvchilarning huquq va qonuniy manfaatlarini himoya qilish aynan ushbu bo'linmalar faoliyati samaradorligiga bevosita bog'liq.

So'nggi yillarda O'zbekistonda huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatini isloh qilish, jinoyat ishlarini yuritish tizimini zamon talablari asosida takomillashtirish, tergov organlarining mustaqilligi va mas'uliyatini oshirishga qaratilgan keng ko'lamli tashkiliy-huquqiy chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, jinoyat sodir etish usullarining murakkablashuvi, raqamli texnologiyalardan foydalanish hamda transmilliy jinoyatchilik xavfining ortishi tergov bo'linmalari oldiga yangi vazifalarni qo'ymoqda. Bu esa ularning tashkiliy tuzilmasi, huquqiy maqomi, vakolatlari va faoliyatni muvofiqlashtirish mexanizmlarini qayta ko'rib chiqishni taqozo etmoqda.

Amaldagi qonunchilik va huquqni qo'llash amaliyoti tahlili shuni ko'rsatadiki, ichki ishlar organlarining tergov bo'linmalari faoliyatida ayrim tashkiliy-huquqiy muammolar mavjud bo'lib, ular tergov harakatlari samaradorligiga, ishlarni o'z vaqtida va sifatli ko'rib chiqishga, qolaversa, tergov organlari mustaqilligiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Xususan, tergov bo'linmalari xodimlarining ish vaqti va hajmini me'yorlashtirish, ish yuklamasini to'g'ri taqsimlash, kadrlarni tayyorlash, malakasini oshirish kabi masalalarni ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan o'rganishni talab etadi.

Shu bois mazkur maqolada ichki ishlar organlarining tergov bo'linmalari faoliyatini takomillashtirishning tashkiliy-huquqiy masalalari kompleks tarzda tahlil qilinib, amaldagi qonunchilik, huquqni qo'llash amaliyoti hamda ilg'or xorijiy tajribalar asosida ushbu sohani yanada rivojlantirishga qaratilgan ilmiy-amaliy taklif va xulosalar ishlab chiqish maqsad qilib olingan.

Mazkur tadqiqot doirasida ichki ishlar organlarining tergov bo'linmalari faoliyatiga oid milliy va xorijiy ilmiy manbalar o'rganib chiqildi. O'rganilgan adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, huquqni muhofaza qiluvchi organlar, jumladan tergov bo'linmalari faoliyatini takomillashtirish masalalari huquqshunoslik fanining dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi, mavjud ilmiy izlanishlarning aksariyati ushbu bo'linmalar faoliyatining alohida funksional jihatlarini tadqiq etish bilan cheklangan.

Jumladan, A. Nurmatov "Jinoyat ishini tugatishda shaxs huquqlari va qonuniy manfaatlarini ta'minlash hamda tergov bo'linmalari rahbarlarining idoraviy nazoratini amalga oshirishning huquqiy asoslarini takomillashtirish", Sh. Shermatov "Ichki ishlar organlarida tergov departamentining vazifa va funksiyalarini maqbullashtirish", "Ichki ishlar organlarida tergov xizmatini vazifa va funksiyalarini belgilanishining rivojlanish bosqichlari", A. Do'stmurodov "Tergov-tezkor guruh faoliyatini takomillashtirishni amalga oshirishga doir xalqaro tajriba", B. Ismatov "Ichki ishlar organlarining tergov bo'linmalarida amalga oshirilayotgan islohotlar", N. Usmonaliyev "Surishtiruv va tergov organlarining jinoyatlarni oldini olish funksiyasi va huquqiy tartibga solinishi", M. Saidov "Tergovchilar va surishtiruv organlarining xorijiy davlatlar vakolatli organlari bilan o'zaro hamkor-

ligining yangi yo'nalishlarini rivojlanish istiqbollari va muammolari" kabi mavzularda mahalliy darajada izlanishlar olib borganlar.

O'z navbatida, ilmiy manbalarda jinoyatlarni kvalifikatsiya qilishning nazariy-amaliy masalalari, tergov harakatlarini o'tkazish taktikasi, jinoyatlarni fosh etishda boshqa xizmatlar va tashkilotlar bilan hamkorlikni takomillashtirish, shuningdek, tergov jarayonida protsessual kafolatlarni ta'minlashga qaratilgan masalalar keng yoritilgan. Bu yo'nalishdagi tadqiqotlar tergov faoliyatining mazmunan takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etsada, ularda tergov bo'linmalarining tashkiliy-huquqiy asoslarini to'laqonli o'rganishga yetarlicha e'tibor qaratilmagan.

Ayniqsa, tergov bo'linmalarining tizimdagi o'rni, tashkiliy tuzilmasi, huquqiy maqomi, vakolatlar taqsimoti, idoralararo muvofiqlashtirish mexanizmlari hamda boshqaruv samaradorligini oshirish masalalari bo'yicha ilmiy tadqiqotlar juda kam. Mazkur holat amaldagi qonunchilik va huquqni qo'llash amaliyoti o'rtasidagi ayrim muammolarni ilmiy jihatdan chuqur asoslab berishni taqozo etadi.

Shu bilan birga, milliy huquqshunoslikda ichki ishlar organlari tergov bo'linmalari faoliyatiga taalluqli ayrim masalalarni o'rgangan o'zbek olimlari va amaliyotchi mutaxassislarining ilmiy ishlari mavjud. Ularda, asosan, tergov organlarining huquqiy asoslari, tergov faoliyatini takomillashtirish yo'nalishlari, kadrlarni tayyorlash va ularning malakasini oshirish, shuningdek, huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatida qonun ustuvorligini ta'minlash masalalari tahlil qilingan. Biroq ushbu tadqiqotlar ko'p hollarda umumiy yoki alohida muammolar kesimida olib borilgan bo'lib, tergov bo'linmalari faoliyatini takomillashtirishning tashkiliy-huquqiy masalalarini tizimli va kompleks yondashuv asosida yoritib bermaydi.

Xorijiy ilmiy adabiyotlar tahlili ham shuni ko'rsatadiki, rivojlangan davlatlarda tergov organlari faoliyatini takomillashtirish masalalari, asosan, institutsional mustaqillik, ixtisoslashuv darajasi, raqamli kriminalistika vositalarini joriy etish va idoralararo hamkorlikni kuchaytirish nuqtai nazaridan o'rganilgan. Biroq mazkur tajribalarni milliy huquqiy tizimga moslashtirish masalalari alohida ilmiy asoslanishni talab etadi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ichki ishlar organlarining tergov bo'linmalari faoliyatini takomillashtirishning tashkiliy-huquqiy masalalarini kompleks, tizimli va amaliy jihatdan tahlil qilishga qaratilgan ilmiy tadqiqotlarga ehtiyoj mavjud. Mazkur maqola aynan shu ilmiy bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan bo'lib, amaldagi qonunchilik, huquqni qo'llash amaliyoti va ilg'or xorijiy tajribalar asosida ushbu sohani rivojlantirishga xizmat qiladigan ilmiy-amaliy xulosa va takliflar ishlab chiqishni maqsad qiladi.

Tadqiqot davomida ichki ishlar organlari tergov bo'linmalari xodimlarining ish hajmi, yuklamasi, ishlarni taqsimlash holati, hududiy ichki ishlar organlari boshliqlariga bo'ysunuv tartibi o'rganildi. Mavjud tizim samaradorligi tadqiq qilindi. Tahlillar davomida ilmiy bilishning tizimli, qiyosiy va statistik tahlil kabi usullaridan foydalanildi.

So'nggi yillardagi globallashuv [1] sharoitida jamoat tartibi va xavfsizligiga yangidan-yangi tahdidlar tobora kuchayib, fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini kafolatlash hamda himoya qilish murakkab vazifaga aylanmoqda. Bunday tahdidlar fonida jinoyatlarning soni va turlari ham oshib bormoqda.

Xususan, O'zbekistonda so'nggi besh yilda (2020–2025) jinoyatchilik darajasi 40,0 foizga (62 081 tadan 155 003 taga)ga ortdi. O'z navbatida, bu holat ichki ishlar organlarining jinoyatlarning oldini olish va unga qarshi kurashish tizimida asosiy bo'g'inlardan biri bo'lgan, shuningdek, ayb uchun javobgarlik [2] va javobgarlikning muqarrarlari [3] prinsiplarini qaror toptirish jaryonida bevosita ishtirok etuvchi tergov bo'linmalari xodimlari zimmasiga yanada katta mas'uliyat yuklamogda.

Shunga muvofiq, O'zbekistonda jinoyatchilik borasidagi yangi chaqiriqlarga javoban ichki ishlar organlarining jinoyatlarni tergov qilish sohasidagi faoliyatini yanada takomillashtirish hamda zamon talablariga monand tashkil etish yo'nalishida bir qator samarali chora-tadbirlar amalga oshirildi.

Birinchidan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 18-aprelda **“Ichki ishlar organlarining jinoyatlarni tergov qilish sohasidagi faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi** qarori qabul qilindi [4].

Qarorga muvofiq:

- O'zbekiston Respublikasi Tergov departamenti to'g'risidagi Nizom qabul qilindi va uning huquq va majburiyatlari, vazifa va funksiyalari;
- jinoyatlarni tergov qilish samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari;
- tergov bo'linmalariga lavozimga tayinlash, ularga nisbatan intizomiy va jinoiy ish qo'zg'atish tartibi;
- tergov bo'linmalarining mustaqilligi, ish va bo'ysunuv tartibi to'g'risida zarur normalar belgilandi.

Ikkinchidan, Ichki ishlar vazirining 2017-yil 12-iyunda **“O'zbekiston Respublikasi ichki ishlar organlarida surishtiruv va dastlabki tergovni tashkil etish tartibi to'g'risidagi yo'riqnomani tasdiqlash haqida”gi** buyrug'i imzolandi [5].

Buyruqqa binoan:

- ichki ishlar organlari tergov bo'linmalarining huquqiy asoslari;
- bo'linmalarining vazifa va funksiyalari;
- bo'linmalarda xizmatni o'tash tartibi;
- surishtiruv va dastlabki tergov faoliyatini tashkil etish tartibi;
- xodimlarning huquqiy maqomi, ularning huquq va majburiyatlari normativ jihatdan mustahkamlab qo'yildi.

Uchinchidan, Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 15-sentyabrda **“Ichki ishlar organlarining tergov bo'linmalari xodimlari tomonidan jinoyatlarni tergov qilish hamda fosh etish samaradorligini yanada oshirish to'g'risida”gi** qarori qabul qilindi [6]. Qarorga asosan:

- “Ichki ishlar organlarining tergov bo'linmalari xodimlariga qo'shimcha ustamalar to'lanadigan maxsus malaka darajasini berish tartibi to'g'risida” Nizom tasdiqlandi;
- Nizomga asosan tergov bo'linmalarining tergovchisi va surishtiruvchilari faoliyatini baholash va shunga muvofiq rag'batlantirish tartibi ishlab chiqildi.

To'rtinchidan, Davlat rahbarining 2022-yil 28-yanvarda **“Ishni sudga qadar yuritishda yagona idoralararo elektron hamkorlik tizimini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida”gi** qarori imzolandi [7]. Qarorga asosan:

- “Elektron surishtiruv va dastlabki tergov” axborot tizimi ishga tushirildi;

- unga ko'ra, 29 ta davlat organlari va tashkilotlarining elektron axborot tizimlari integratsiya qilindi;

- elektron hujjat almashish yo'lga qo'yildi.

Shu bilan birga, jinoyat va jinoyat protsessual qonunchilik normalarini takomillashtirishga qaratilgan normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilinishi natijasida ichki ishlar organlari tergov bo'linmalarining ish faoliyati sezilarli ravishda tartibga solindi, soha raqamlashtirilib, ortiqcha qog'ozbozlikka chek qo'yildi.

Biroq, yuqoridagi kabi bir qator samarali islohotlar amalga oshirilganligiga qaramasdan, tergov bo'linmalari faoliyatida bir qator tashkiliy-huquqiy muammolar saqlanib qolmoqda. Xususan:

Huquqiy yo'nalishda:

- tergov bo'linmalari xodimlarining ichki ishlar organlarida xizmatni o'tash yuzasidan ichki ishlar organlari boshliqlariga bo'ysunuvi;

- jinoyat ishlarini taqsimlash tizimining samarasi pastligi;

- xodimlarning ish ko'rsatkichlarini baholash tizimining samaradorligi yuqori emasligi.

Tashkiliy yo'nalishda:

- ish vaqtining amaldagi qonunchilik hujjatlariga monand tashkil etilmasligi;

- ortiqcha vazifalarning ko'pligi kabi muammolar ko'zga tashlanmoqda.

Quyida ushbu muammolarni batafsil tahlil qilishga harakat qilamiz.

Xususan, tergov bo'linmalari xodimlarining ichki ishlar organlarida xizmatni o'tash yuzasidan ichki ishlar organlari boshliqlariga bo'ysunuvi tartibi tergov organlari mustaqilligi cheklanishiga olib kelmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi ichki ishlar organlarining jinoyatlarni tergov qilish sohasidagi faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" 2018-yil 18-apreldagi 2898-son qarorining 2-bandi 5-xatboshisi hamda ushbu qaror ijrosi yuzasidan qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasi ichki ishlar organlarida surishtiruv va dastlabki tergov faoliyatini tashkil etish samaradorligini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Ichki ishlar vazirining 2017-yil 12-iyundagi buyrug'ida surishtiruv va dastlabki tergov bo'linmalari xizmatni o'tash yuzasidan hududiy

ichki ishlar organlari boshliqlariga bo'ysunishi belgilangan.

Jinoyat-protsessual kodeksining 36 va 38¹-moddalariga ko'ra, tergovchi tergovning, surishtiruvchi esa surishtiruvning yo'nalishlariga oid barcha qarorlarini mustaqil (*prokuror va sudya ruxsatini olish talab etiladigan hollar bundan mustasno*) ravishda qabul qiladi. Shunga ko'ra ular to'liq mustaqildir va faqat qonunga bo'ysunadilar.

Biroq, yuqoridagi bo'ysunuv tartibi mazkur Qonun bilan belgilangan mustaqillikni cheklab qo'yadi. Ushbu norma sababli shundoq ham ish hajmi katta bo'lgan tergovchi va surishtiruvchilar ularga aloqasi bo'lmagan ortiqcha yig'ilishlarga jalb etilishi, yurituvda bo'lgan tergovga qadar tekshiruv va jinoyat ishi hujjatlari bo'yicha ichki ishlar organlari boshliqlariga hisob berishi talab qilinishi hamda ish yurituvga noqonuniy aralashishlar kuzatilmoqda. Bu xodimlarni ish yurituvdagi hujjatlar bo'yicha vakolati bo'lmagan shaxslarga hisob berishga va jinoyat ishlarini oshkor etishga majbur qiladi. Bu esa ushbu bo'ysunuv tartibini tergov bo'linmalari ish yurituvdagi ishlarga aralashish vositasiga aylantirib qo'yadi.

O'z navbatida, bu holat jinoyat ishlari bo'yicha maxsus xabarlarining asl holatida emas, ichki ishlar organi boshlig'i ko'rsatmasi asosida, hodisalarning oqibatlari yengillashtirilgan holatda berilishga, jinoyat va hodisalar haqida o'z vaqtida to'g'ri qaror qabul qilish kechikishiga olib keladi.

Shuningdek, jinoyatlarning ijtimoiy xavflilik darajasiga ko'ra surishtiruvchi va tergovchilar tomonidan alohida tergov qilinishi tartibi belgilanganligi tergov sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentyabrda qabul qilingan "Surishtiruv instituti takomillashtirilishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi qonuni [8]ga asosan ijtimoiy xavfi katta bo'lmagan va uncha og'ir bo'lmagan jinoyatlar bo'yicha surishtiruv surishtiruvchi, og'ir va o'ta og'ir jinoyatlar yuzasidan dastlabki tergov tergovchi tomonidan o'tkazilishi belgilangan. Mazkur norma tergov bo'linmalarida murakkab jinoyat ishlar bo'yicha tuziladigan tergov guruhi rahbari bo'ladigan tergovchilar tomonidan nomigagina tergov guruhi tuzilib, og'ir va o'ta og'ir jinoyatlar bo'yicha

tergov amalda guruh a'zosi bo'lgan surishtiruvchi tomonidan olib borilishiga sabab bo'lmoqda. Shunga ko'ra surishtiruvchi guruh a'zosi bo'lsa-da, og'ir va o'ta og'ir jinoyatlarni bevosita tergov qiladi va mumkin bo'lmasa ham tergovchi nomidan amalda o'zi mustaqil qaror qabul qiladi. Qolaversa, guruh a'zosi bo'lgan surishtiruvchi tomonidan og'ir va o'ta og'ir jinoyatlar tergov qilinishi natijasida salbiy oqibatlar kelib chiqsa (*masalan, oqlov kuzatilsa yoxud qonunbuzilish holatlari aniqlansa*), o'zi emas, guruh rahbari bo'lgan tergovchi javobgar bo'lishi holatlari ko'plab uchramoqda.

Shu bilan birga, tergov rahbarlari mazkur Qonunga zid ravishda ish hajmining ko'pligi vaji bilan og'ir va o'ta og'ir jinoyatlarni surishtiruvchilarga topshirishi natijasida tergov sifati yanada tushib ketmoqda.

Bundan tashqari, tergov bo'linmalarida ish vaqtining amaldagi qonun hujjatlari talablari asosida yo'lga qo'yilmaganligi xodimlarning ishga bo'lgan munosabati yomonlashishiga hamda malakali kadrlarning boshqa ishlarga o'tib ketishlariga sabab bo'lmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksi hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ichki ishlar organlari kadrlari bilan ishlash va ularning xizmatini tashkil etish tartibini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" 2017-yil 29-noyabrda qaroriga asosan ichki ishlar xodimlarining haftalik ish vaqti 40 soatdan oshmasligi (*qo'shimcha xizmat va alohida holatlar bundan mustasno*) qayd etilgan.

Biroq, ichki ishlar organlari tergov bo'linmalarida ish vaqti amalda chegaralanmagan. Tergovchi ish hajmi ko'payib ketganligi bois (*deyarli har doim ish hajmi ko'p bo'lgan*) tungi vaqtlarda ishlashga majbur bo'ladi. Ish vaqti odatda 08.30 dan tungi 23.00 ga qadar (*kuniga o'rtacha 14 soat*) davom etadi. Bu esa kunlik me'yor bo'lgan 8 soatdan ancha ko'p. Shunday bo'lsa-da, ortiqcha ishlangan vaqt uchun qo'shimcha pul mablag'ini to'lash yo'lga qo'yilmagan.

Shunday muammolardan yana biri, tergov bo'linmalari xodimlarining ish natijalariga ko'ra baholanmasligi va rag'batlantirilmasligida namoyon bo'ladi.

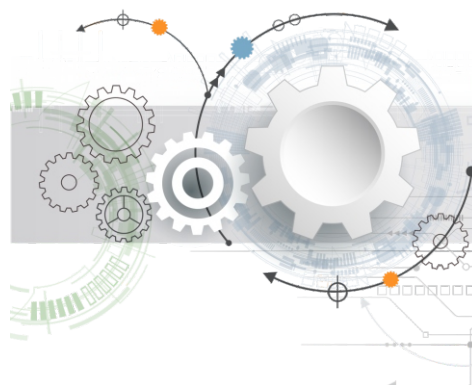
Tergov bo'linmalari xodimlarining ish hajmi har doim ham bir xil bo'lmasligi sababli bajarilgan

ishlar hajmi va sifatida ham farqlar vujudga keladi, ya'ni tergovchi yurituvida bo'lgan jinoyat ishlarini tamomlash darajasi har xil bo'ladi. Biroq, yuqori ish natijalariga ega bo'lgan xodim ham o'zidan past natijalarga va tamomlash foizlariga ega xodim bilan bir xil miqdorda ish haqqi oladi. Chunki tergovchilarni ishni tamomlash ko'rsatkichlariga qarab qo'shimcha ustamalar berish masalasi belgilanmagan. Shunga ko'ra, yuqori ko'rsatkichga erishish rag'batlantirilmasligi sababli tergovchilar o'rtasida ijobiy raqobat vujudga kelmagan va buning natijasida samaradorligi yuqori tergovchilar ham oldinga intilishni to'xtatishi kuzatilmog'ya.

Yuqoridagi holatlardan kelib chiqadiki, tergov organlarining chinakam mustaqilligini va shaffofligini ta'minlamasdan, kasbning jozibadorligini oshirmasdan va amaldagi normativ huquqiy-hujjatlardagi kamchiliklarni bartaraf etmasdan tergov organlari samaradorligi va ish sifatini oshirish imkonsiz.

Amaldagi holat saqlanib qolsa va takomillashtirilmasa, yaqin kelajakda tergov organlarida malakali mutaxassislar yetishmasligiga, xalqning tergov organiga bo'lgan ishonchi yanada tushib ketishiga olib keladi.

Mazkur kamchiliklarni bartaraf etish uchun tergov organlarining hududiy ichki ishlar organlari boshliqlariga bo'ysunish tartibini bekor qilish, surishtiruvchi shtatini tergovchi shtatiga qayta o'zgartirish, xodimlarga oylik ish natijalariga ko'ra qo'shimcha ustamalar berish tartibini joriy etish hamda ish vaqtini amaldagi qonun talablari asosida tashkil etish, shuningdek ortiqcha vaqt sarflanishiga sabab bo'ladigan vazifalar (*sudlarda amaliyot o'tash, boshqa sohaviy xizmatlarga ularning yurituvdagi murojaatlar bo'yicha yozma ko'rsatmalar tayyorlab berish kabilar*)ni bekor qilish maqsadga muvofiq.

Foydalanilgan manbalar

1. Ma'naviyat asosiy tushunchalar lug'ati / J. Nazarov va b. – Toshkent: “O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati” nashriyoti, 2021. – 123 b.
2. O‘zbekiston Respublikasining Jinoyat huquqi kursi. Tom 1. Jinoyat haqida ta’limot: Darslik. To‘ldirilgan va qayta ishlangan 2-nashr // M. Rustambayev. – Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi Harbiy-texnik instituti, 2018. – 48-b.
3. O‘zbekiston Respublikasining Jinoyat huquqi kursi. Tom 1. Jinoyat haqida ta’limot: Darslik. To‘ldirilgan va qayta ishlangan 2-nashr // M. Rustambayev. – Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi Harbiy-texnik instituti, 2018. – 50-b.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ichki ishlar organlarining jinoyatlarni tergov qilish sohasidagi faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” 2017-yil 18-apreldagi PQ-2898-son qarori. <https://lex.uz/ru/docs/3180665>.
5. O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligining “O‘zbekiston Respublikasi ichki ishlar organlarida surishtiruv va dastlabki tergovni tashkil etish tartibi to‘g‘risidagi yo‘riqnomani tasdiqlash haqida” 2017-yil 12-iyundagi 100-son buyrug‘i.
6. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Ichki ishlar organlarining tergov bo‘linmalari xodimlari tomonidan jinoyatlarni tergov qilish hamda fosh etish samaradorligini yanada oshirish to‘g‘risida” 2017-yil 15-sentyabrdagi VM-727-son qarori. <https://lex.uz/docs/3353074>.
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ishni sudga qadar yuritishda yagona idoralararo elektron hamkorlik tizimini joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida” 2022-yil 28-yanvardagi PQ-105-son qarori. <https://lex.uz/docs/5840465>.
8. Ўзбекистон Республикасининг “Суриштирув институти такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида” 2017 йил 06 сентябрдаги ЎРҚ-442-сон қонуни. <https://lex.uz/ru/docs/3435729>.

